

Dveriendomsret sig, ikke begrænde, og man kan igjennem den komme til meget betydelige Formuestab for de Enkelte. Men der er imidlertid een Ting, som man vel skal lægge Mærke til, og det er, at Bessatningsretten fører til, at den Skat, som skal udredes, flyder ind i Statskassen og udredes til Statens Diemed. Det er dette, som det kommer an paa. En Bessatningsret, som gaaver ud paa, at man bessatter den ene Borger til Fordeel for den anden, er en Bessatningsret, som jeg ikke kjenner. Paa den Maade kan jeg ikke see, at Statens Dveriendomsret kan anvendes, og det er da ogsaa denne Vanffelighed, som alle de, der have villet udele Bestemmelsen om en vis Dvotapart af Fæstegaardenes Værdi af Statens Dveriendomsret, ikke have kunnet overvinde. Det er et uhyre vanffeligt Spring, som man derved skal foretage. Man siger først: det er en Afgift til Statens Vel, men saa springer man fra Statens Vel til Bondestanden og derefter fra Bondestanden til den enkelte Bonde, til visse bestemte Individuer. Dette Spring lader sig i Almindelighed ikke gjøre for den, som vil tænke Sagen igjennem. Men saa er det, at man, saaledes som det erede Mindretal (Lehmann) har gjort og har maattet gjøre, maa komme til det Resultat, at man igjen maa vende tilbage til en formeentlig Ret for den Enkelte, det vil sige ikke til nogen egentlig Ret — thi da man nægter Medetiendomsretten, kan man jo ikke kalde den saaledes —, men til en Sædvaneret eller til Noget, som bør ophøies til en Ret for den Enkelte. Den hele Argumentation lader sig vanffelig gribe; thi snart er den grundet paa Medetiendomsretten, og snart kaster den sig, naar den slaaes paa dette Punkt, over paa Statens Dveriendomsret, og omvendt gjør man saa atter senere den modsatte Bevægelse. Intet af disse Udgangspunkter er formeentlig tilfredsstillende og tilstrækkeligt for derfra at komme til Bestemmelsen om en Dvotapart. Det er dette, som man efter min Mening maa fastholde, og det er derfor, at jeg troer, at Reglen om en vis Dvotapart af Fæstegaardens Værdi og om dens Fastfattelse ved Lov er Noget, som man bestemt maa modsætte sig. Dersom en saadan Regel blev slaaget fast i dette Forhold, saa troer jeg, at

den vilde have de betænkeligste Følger i mange andre Forhold. Det er mig umuligt at indsee, hvorledes en Grundsaetning som den, der her er Tale om at bringe til Anvendelse paa Gaardbrugerne, ikke ogsaa maatte komme til Anvendelse paa Hunsbrugerne og saaledes i det Hele taget føre langt videre.

Det er derimod Udvalgets Fleertals Mening, at man i Forening bør arbejde hen til Selveiendoms Fremme ved en forfat Udvikling af den Lov, som man hidtil har fulgt. Der har nemlig virkelig ikke været forffjellige Meninger i Udvalget om, at det vilde være onffeligt for det hele Land, at denne Sag, Selveiendoms Indførelse, blev fremmet, og man vil i saa Henseende være beredt til at benytte alle de Midler, som ville kunne frembyde sig. Fleertallet i Udvalget troer, at man i Bitteligheden gjør denne Sag, Selveiendoms Fremme, en meget større Tjeneste ved at modsætte sig et Forslag, om hvilket det kan forudsæes, at det aldrig vil føre til Noget, men at det kun vil slæbe sig gennem en Mængde Sessioner uden nogenfunde at bringe noget Resultat, end ved at støtte det, idet man derhos bestræber sig for at bringe Sagen ind paa den Vej, som Fleertallet maa ansee for den rette. Feiler Fleertallet heri, da er det kun, fordi det ikke sees Sagen rettere, men det er, som sagt, dets fulde Overbeviisning, at det gaar Sagen bedst saaledes. I Særdeleshed kan jeg ikke undlade endnu at berøre, at Fleertallet ikke blot anseer det foreliggende Forslag for skadeligt, fordi det, som sagt, bringer Usikkerhed ind i Forholdene og derved kan standse Tilboeteligheden til at afflutte frivillige Handeler, men ogsaa, fordi det efter Fleertallets Mening indeholder en anden stor Fare, nemlig netop den, at man derved er begyndt paa at ville røkke ved Principerne fra Landboreformen i 1780. Jeg er ligesaaabel som min erede Nabo (Lehmann) overbeviist om Fortræffeligheden af det Værf, som dengang blev udført, og jeg troer, at det bør holdes i Hævd. Men en af de vigtigste Bestemmelser i dette Værf og den Grundbestemmelse for samme, som vi bør holde fast paa, er netop den Bestemmelse, at, saalænge der findes samlede Godsar, saalænge skal ogsaa Fæstetvangen vedligeholdes,